

Aika: Tiistai 4.6.2024 klo 9.50-11.00
Paikka: Smolna (Eteläesplanadi 6, nh Kabinetti)

Osallistujat:

Ministerijäsenet

pääministeri Petteri Orpo, puheenjohtaja
tiede- ja kulttuuriministeri Sari Multala
elinkeinoministeri Wille Rydman
maa- ja metsätalousministeri Sari Essayah (klo 10.12.-11.00, asiakohdasta 2)

Asiantuntijajäsenet

johtaja Riikka Heikinheimo, Elinkeinoelämän keskusliitto
partner Ilkka Kivimäki, Maki.vc
akateemikko, professori Markku Kulmala, Helsingin yliopisto
rehtori Sari Lindblom, Helsingin yliopisto
rehtori Vesa Taatila, Turun ammattikorkeakoulu

Pysyvät asiantuntijat

alivaltiosihteeri Timo Lankinen, valtioneuvoston kanslia
strategia- ja tutkimusjohtaja Olli Kärkkäinen, valtiovarainministeriö
kansliapäällikkö Anita Lehikoinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
teollisuusneuvos Maija Lönnqvist, työ- ja elinkeinoministeriö
pääjohtaja Paula Eerola, Suomen Akatemia
strategiajohtaja Hannu Kemppainen, Business Finland

Sihteeristö

pääsihteeri Johanna Moisio, valtioneuvoston kanslia
johtava asiantuntija Antti Pelkonen, valtioneuvoston kanslia
johtava asiantuntija Harri Länsipuro, työ- ja elinkeinoministeriö
johtava asiantuntija Jussi Alho, opetus- ja kulttuuriministeriö

Kutsutut asiantuntijat

ylIASIAMIES Atte Jääskeläinen, Sitra
opetusneuvos Riina Vuorento, opetus- ja kulttuuriministeriö

valtiosihteeri Risto Artjoki, valtioneuvoston kanslia
valtiosihteeri Päivi Nerg, maa- ja metsätalousministeriö
erityisavustaja Henrik Vuornos, valtioneuvoston kanslia
erityisavustaja Emmi Venäläinen, opetus- ja kulttuuriministeriö

Muistio

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.50 ja totesi asialistan pääkohdat.

2. Valtion T&K-rahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma (liitteet 1-3)

Valtion T&K-rahoituksen käytön monivuotinen suunnitelma on valmisteltu talven ja kevään aikana opetus- ja kulttuuriministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön asettamissa työryhmissä. Suunnitelman valmistelua on johtanut tutkimus- ja innovaationeuvosto. Suunnitelma oli lausuttavana 8.-24.5.2024. Parlamentaarinen TKI-seurantaryhmä on käsitellyt suunnitelmaa kokouksissaan 9.4. ja 29.5.2024.

Opetusneuvos Vuorento ja teollisuusneuvos Lönnqvist esittelivät ehdotuksen valtion T&K-rahoituksen käytön monivuotisen suunnitelman lopullisesta versiosta sekä lausuntokierroksen yhteenvedon. Lausuntokierroksella suunnitelmaa kommentoi 130 lausunnonantajaa. Lausuntopalautteessa suunnitelmaa pidettiin lähes poikkeuksetta oikeansuuntaisena ja keskeiset tavoitteet ja asiat tunnistavana. Suunnitelma nähtiin laajasti merkittävänä, oman sektorin toimintaan vaikuttavana ja toimintaa selkeästi suuntaavana. Suunnitelman painopisteitä pidettiin organisaatioiden näkökulmasta oikeina. Jonkin verran esitettiin myös kriittisiä näkökulmia. Osa lausunnonantajista koki suunnitelman liian teknologiapainotteiseksi. Lisäksi kriittisiä huomioita kohdistui T&K-rahoituslain johdosta toistaiseksi tehtyihin päätöksiin yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja hyvinvointialueiden T&K-toiminnan rahoittamiseksi. Strategisten valintojen osalta lausunnoissa esiintyi ristikkäisiä huomioita. Lisäksi lausunnoissa esitettiin, että tietyt näkökulmat oli tunnistettu puutteellisesti tai ei lainkaan, esimerkkinä hyvinvointialueiden merkityksen tasapainoinen huomioiminen.

Neuvoston aiemmin käsittelemään suunnitelmaversioon nähden viime vaiheessa suunnitelmaan oli tehty lausuntokierroksen sekä aiemman palautteen perusteella kirjausmuutoksia mm. linjauksiin jotka käsittelevät korkeakoulujen T&K-toiminnan (perus)rahoitusta, tohtorinkoulutuksen kehittämistä sekä T&K-toimintaa aloittavia yrityksiä.

Esittelyn jälkeen pääministeri avasi keskustelun toteamalla, että suunnitelmalla tavoitellaan talouskasvua, tuottavuuden kasvua, osaamista, yhteiskunnan uudistumista ja hyvinvointia. Suunnitelma muodostaa tälle pohjalle hyvän kokonaisuuden. Käydyssä keskustelussa suunnitelma todettiin hyväksi ja kiitettiin sitä, että eri vaiheissa tehty ehdotukset ja kommentit näkyvät lopputuloksessa. Todettiin, että suunnitelma ohjaa T&K-panostuksia tulevana vuosina ja suunnitelman tulee näkyä TKI-kentän toimijoiden toiminnassa. Suunnitelmalla tavoiteltava muutos tulee saada aikaan. Keskustelussa painotettiin suunnitelman toimeenpanon ja vaikuttavuuden seurannan tärkeyttä, erityisesti on seurattava julkisen rahoituksen vipuvaikutusta yksityiseen rahoitukseen. Puheenvuoroissa suunnitelmalta kaivattiin myös hieman vielä konkreettisuutta, mutta toisaalta todettiin, että konkretia syntyy toimeenpanon kautta. Keskustelussa esitettiin varauma suunnitelman elinvoimakkeuksia koskevan muotoilun osalta. Lisäksi esitettiin, että korkeakoulujen perusrahoituksen suunnattava rahoitus saattaa heikentää strategisuutta T&K-rahoituksessa.

Keskustelun päätteeksi pääministeri kiitti tehdystä työstä. Neuvoston hyväksyi suunnitelman. Seuraavaksi suunnitelma etenee valtioneuvoston päätettäväksi.

3. Tutkimus- ja innovaationeuvoston työsuunnitelma 2024 alkaen (liite 4)

Pääsihteri Moisio esitteli sihteeristön valmistelman luonnoksen neuvoston työsuunnitelmaksi. Suunnitelma jäsentää neuvoston työn painopisteitä erityisesti vuosille 2024 ja 2025, ja jatkossa neuvosto seuraa suunnitelman toteutumista jatkuvassa prosessissa ja päivittää suunnitelmaa tarpeen mukaan. Suunnitelmaa on valmisteltu hallinnonalojen ja sidosryhmien kanssa käytyjen keskustelujen, neuvoston aiemman työn arviointien sekä neuvostosta annetussa asetuksessa määriteltyjen tehtävien perusteella, ja siitä on käyty keskustelua myös neuvoston valmisteleivassa kokouksissa.

Suunnitelman mukaan neuvoston työ jäsentyy neljään pääkokonaisuuteen: TKI-järjestelmän analyysi, ennakointi ja strategisten valintojen tunnistaminen; T&K-rahoituksen seuranta ja vaikuttavuuden arviointi; valtioneuvoston kokonaisvaltaisen TKI-politiikan tukeminen; sekä T&K-toiminnan maakuvaus. Kaikissa työosioissa tehdään laajaa yhteistyötä eri tahojen, mm. ministeriöiden sekä kotimaisten sidosryhmien kanssa. Neuvosto kokoontuu paitsi täydessä kokouksissaan myös valmisteleivassa kokouksissa ilman ministerijäseniä. Neuvoston toimintaa kytkeytyviä toimielimiä ovat parlamentaarinen TKI-seurantaryhmä ja valtioneuvoston TKI-politiikkaverkosto. Työsuunnitelma sisältää myös suunnitelman laajasta sidosryhmäyhteistyöstä. Keskeisten yhteistyötahojen, kuten ministeriöiden, virastojen, rahoittajien, tutkimusorganisaatioiden, edunvalvontajärjestöjen, kansainvälisten toimijoiden ja ajatuspajojen tuottamaa tietoa hyödynnetään erityisesti toimintaympäristön analyysin, ennakoinnin ja seurannan tekemisessä. Neuvoston sihteeristö valmistelelee julkisen yhteistyöpyynnön erilaisille organisaatioille laajapohjaisen työn edistämiseksi.

Keskustelussa suunnitelmaa pidettiin hyvänä ja oikeantasoisena. Todettiin että Euroopan komission kanssa yhteistyössä käynnistettävä, T&K-toiminnan yhteistyön esteitä tarkasteleva hanke on erittäin tärkeä. Maakuvaus työssä olisi hyvä huomioida kilpailijamaiden poikkeavat kannusteet. Strategisten valintojen kohdalla keskeistä olisi vahvuuksien hyödyntäminen ja näkemys tulevaisuuden tarpeista. Lisäksi huomioitiin, että erillinen viestintäsuunnitelma tukisi työskentelyä ja se olisi hyvä tehdä vielä kuluvan vuoden aikana. Erilaisten alatyöryhmien perustaminen neuvoston työn tueksi on yksi mahdollisuus, joka jatkossa on syytä ottaa huomioon.

Työsuunnitelma hyväksyttiin.

4. Sitran mahdollisuudet tukea TIN:n työtä (liite 5)

Sitran yliasiamies Atte Jääskeläinen esitteli tiiviisti Sitran valmistelussa olevan strategian pääpainopisteitä sekä Sitran suunnitelmia TKI-alueella ja mahdollisuuksia tukea neuvoston ja sen sihteeristön työtä.

TKI-työn osalta Sitra tukee yhteiskunnallista keskustelua ja tietopohjan rakentamista ja tekee kansainvälisen ja kotimaisen tiedon keruuta ennakoivalla otteella. Sitra mm. tekee analyyskejä kansainvälisistä verrokkimaista ja voi tehdä muita selvityksiä, joita neuvosto voi halutessaan hyödyntää työssään. Sitra on jo tehnyt yli 1000 yritystä kattavan kyselyn. Kysely mm. tarkentaa kuvaa tekijöistä, jotka kannustaisivat yrityksiä investoimaan TKI-

toimintaan. Suunnitteilla on myös vastaavanlainen kyselytutkimus tutkimus- ja tiedekentälle.

Esittelyn päätteeksi puheenjohtaja totesi, että on tärkeää yhdistää voimia ja että suunnitelmat kuulostavat oikein hyviltä.

Esittely merkittiin tiedoksi.

5. Mahdolliset muut asiat

Muita asioita ei ollut.

6. Kokouksen päättäminen

Pääministeri totesi, että neuvoston seuraava kokous 9. lokakuuta. Hän toivotti kaikille hyvää kesää ja päätti kokouksen klo 11.00.

Liitteet:

Liite 1. Luonnos tutkimus- ja kehittämisrahoituksen monivuotiseksi suunnitelmaksi (pdf)

Liite 2. T&K-rahoituksen monivuotinen suunnitelma, lausuntoyhteenveto (pdf)

Liite 3. T&K-rahoituksen monivuotinen suunnitelma, esitysmateriaali (pdf)

Liite 4. Tutkimus- ja innovaationeuvoston työsuunnitelma (pdf)

Liite 5. Sitran esitys (pdf)